

Антикорупциска политика

Кривичниот законик беше изменет за да се отстрани можноста судовите да им го вратат поткупот на лицата кои го дале и кои го пријавиле прекршокот пред истиот да биде откриен. Законот за финансирање на политичките партии и Изборниот законик беа дополнително изменети за да се усогласат со препораките на ГРЕКО и ОДИХР.

Административниот капацитет на релевантните институции беше малку зајакнат, меѓутоа и Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК) и Одделението за борба против корупцијата на Министерството за внатрешни работи немаат соодветен персонал и финансиски средства (6 од планираните 18 работни места во ова одделение се сè уште празни). Државниот завод за ревизија (ДЗР) исто така нема соодветен персонал и финансиски средства во однос на неговите нови функции за финансиски надзор на политичките партии и изборните кампањи. Ограничените овластувања на ДКСК го спречуваат нејзиното прераснување во ефикасно антикорупциско тело. Разрешувањето на поранешниот претседател на ДКСК без јасна правна основа предизвика загриженост. Еден нов обвинител беше вработен во 2013 година во Основното јавно обвинителство за борба против организираниот криминал и корупцијата, но и човечките и материјалните ресурси треба значително да се зајакнат во рамките на обвинителството за тоа да може да се соочи со предизвиците кои произлегуваат од новиот Закон за кривична постапка кој треба да влезе во сила во декември 2013 година.

Беа донесени 123 пресуди за прекршоци поврзани со корупција во 2012 година, а најголемиот дел од нив се однесуваа на злоупотреба на јавна функција.

Прекршоците кои се однесуваат на мито сè уште претставуваат мал дел од вкупниот број на пресуди. ДКСК доби 177 жалби во 2012 година, што претставува намалување од 33% во споредба со 2011 година. Има поднесено 13 барања до јавното обвинителство за отпочнување на кривични постапки. Вкупниот капацитет на судовите да решаваат случаи на корупција и понатаму е слаб, особено за случаи од високо ниво, за кои постапките вообичаено се долги и неефикасни. Барањата од ДКСК до јавниот обвинител за отпочнување на кривични постапки не се ефикасни и ретко водат до успешно кривично гонење. Налозите за заплenuвање и конфискација на имот се ретки, а посебните истражни мерки за откривање и истражување на корупција не се користат систематски. Останува да се види дали новиот Закон за кривична постапка ќе го подобри општото спроведување на антикорупциската рамка во практика.

Во активностите на ДКСК за спречување на корупција во 2012 година спаѓаа и проверките на анкетните листови по случаен избор и новововедената систематска проверка на изјавите за судир на интереси на именувани и избрани службени лица, како и проверките извршени по службена должност врз основа на жалби од надворешни лица. Во 30 случаи, ДКСК побара од Управата за јавни приходи да спроведе постапка за испитување на имотот и како резултат на 6 службени лица им беше наплатена даночната стапка од 70% за непријавен приход. ДКСК започна прекршочни постапки против 10 службени лица кои не поднеле анкетни листови. Што се однесува до судирот на интереси, ДКСК разгледа 483 изјави на пратеници, министри, заменици министри и службени лица избрани или именувани од Собранието во текот на 2012 година. За време на проверката, беше утврдено дека 123 службени лица немаат поднесено изјави при што во 26 случаи беа започнати прекршочни постапки на почетокот на 2013 година. Меѓутоа, непостоењето на регистар на избрани и именувани службени лица и понатаму ја спречува ефикасната контрола на имотот и судирот на интереси кај овие службени лица.

Во 2012 година, Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди на Министерството за внатрешни работи започна дисциплински постапки против 347 полициски службеници (зголемување во споредба со 228 во 2011 година). Исто така поведе кривични постапки во 10 случаи поврзани со корупција. Царинската управа дополнително го зајакна својот систем за интегритет со мерки за транспарентност, човечки ресурси и финансиско управување. Започнати беа 72 дисциплински постапки против царински службеници во 2012 година, но ниту една од нив не се однесуваа директно на корупција. Беа поднесени кривични пријави против 2 царински службеници за земање мито. Системот за внатрешна контрола во централната и локалната администрација е слаб, а дополнително треба да се воведат ефикасни механизми за пријавувачите на корупција во јавниот и приватниот сектор.

Спроведувањето на правната рамка за финансирање на политичките партии и понатаму има недостатоци. Недостатокот на транспарентност и отчетност на политичките партии за прекршување на законодавството за финансирање на политички партии претставува предмет на загриженост. И покрај измените во законодавството, преземени се ограничени активности во однос на мерките за информирање на политичките партии за нивните обврски за известување, а потребен е и систем за порационален и проактивен надзор и изрекување санкции.

ОБСЕ/ОДИХР извести за зголемен број обвинувања за злоупотреба на државни ресурси за време на Локалните избори во 2013 година, а неуспехот на релевантните институции да ги негираат истите предизвика сериозна загриженост. Јавната изјава на ДКСК за неправилности во анкетниот лист на еден кандидат за градоначалник од опозицијата неколку денови пред изборите ја доведе во прашање нејзината непристрасност.

Корупцијата во јавните набавки и понатаму претставува сериозен проблем. Иако има значителен број на пријави за прекршување на Законот за јавни набавки и корупција во јавните набавки, во моментот нема назначено институција за ефикасна и навремена контрола и надзор на јавните набавки, вклучувајќи ги и концесиите и јавно-приватните партнерства и извршувањето на договорите. Не се предвидени административни санкции за прекршување на административните правила, додека кривичните истраги и пресуди за злоупотреба на правилата за јавни набавки, иако се во пораст, се сè уште релативно ретки. Институционалната рамка и преземените мерки треба да се прошират за ефикасно да се справат со овој проблем.

Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и неговото спроведување и понатаму имаат недостатоци. Правните казни сè уште не се применети во практиката, а политичките партии се исклучени од списокот на иматели на информации, што ги ослободува од обврската за давање информации на јавноста и од режимот на казни. Транспарентноста и отчетноста на јавните институции и претпријатија, како и на јавното трошење, и понатаму се недоволни (да се види и 2.1 - *Јавна администрација*).

Во 2012 година, ДКСК и Академијата за судии и јавни обвинители спроведоа 32 антикорупциски активности, на кои учествуваа повеќе од 800 учесници. Собирањето податоци за спроведувањето на државните програми за спречување и потиснување на корупцијата и судирот на интереси за 2011-2015 година се подобри со воведувањето на нов софтвер во ДКСК. Претставниците на полицијата, финансиската полиција, Царинската управа, Управата за јавни приходи, Јавното обвинителство и судовите, како и ДКСК, соработуваа во работната група за воведување на унифициран статистички систем за антикорупциска политика. Меѓутоа, уште многу треба да се стори за подигнување на свеста. Спроведувањето на антикорупциската политика беше во најголем дел невидливо за јавноста. Бројот на жалби во ДКСК опаѓа од

година во година. Оперативната соработка меѓу институциите и понатаму е слаба, а агенциите за спроведување на законите и надзор кои се вклучени во борбата против и спречувањето на корупцијата се недоволно активни.